

Wymagania na ocenę śródroczną z CHEMII dla klasy ósmej.

Wymagania programowe na poszczególne oceny.

I. Kwasy

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	Ocena celująca [1+2+3+4+5]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ wymienia zasady bhp dotyczące obchodzenia się z kwasami ☐ zalicza kwasy do elektrolitów ☐ definiuje pojęcie kwasy zgodnie z teorią Arrheniusa ☐ opisuje budowę kwasów ☐ opisuje różnice w budowie kwasów beztlenowych i kwasów tlenowych ☐ zapisuje wzory sumaryczne kwasów: HCl, H₂S, H₂SO₄, H₂SO₃, HNO₃, H₂CO₃, H₃PO₄ ☐ zapisuje wzory strukturalne kwasów beztlenowych ☐ podaje nazwy poznanych kwasów ☐ wskazuje wodór i resztę kwasową we wzorze kwasu ☐ wyznacza wartościowość reszty kwasowej ☐ wyjaśnia, jak można otrzymać np. kwas chlorowodorowy, siarkowy(IV) ☐ wyjaśnia, co to jest tlenek kwasowy ☐ opisuje właściwości kwasów, np.: chlorowodorowego, azotowego(V) i siarkowego(VI) ☐ stosuje zasadę rozcieńczania kwasów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ udowadnia, dlaczego w nazwie danego kwasu pojawia się wartościowość ☐ zapisuje wzory strukturalne poznanych kwasów ☐ wymienia metody otrzymywania kwasów tlenowych i kwasów beztlenowych ☐ zapisuje równania reakcji otrzymywania poznanych kwasów ☐ wyjaśnia pojęcie <i>tlenek kwasowy</i> ☐ wskazuje przykłady tlenków kwasowych ☐ opisuje właściwości poznanych kwasów ☐ opisuje zastosowania poznanych kwasów ☐ wyjaśnia pojęcie dysocjacja jonowa ☐ zapisuje wybrane równania reakcji dysocjacji jonowej kwasów ☐ nazywa kation H⁺ i aniony reszt kwasowych ☐ określa odczyn roztworu (kwasowy) ☐ wymienia wspólne właściwości kwasów ☐ wyjaśnia, z czego wynikają wspólne właściwości kwasów ☐ zapisuje obserwacje z przeprowadzanych doświadczeń ☐ posługuje się skalą pH ☐ bada odczyn i pH roztworu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ zapisuje równania reakcji otrzymywania wskazanego kwasu ☐ wyjaśnia, dlaczego podczas pracy ze stężonymi roztworami kwasów należy zachować szczególną ostrożność ☐ projektuje doświadczenia, w wyniku których można otrzymać omawiane na lekcjach kwasy ☐ wymienia poznane tlenki kwasowe ☐ wyjaśnia zasadę bezpiecznego rozcieńczania stężonego roztworu kwasu siarkowego(VI) ☐ planuje doświadczalne wykrycie białka w próbce żywności (np.: w serze, mleku, jajku) ☐ opisuje reakcję ksantoproteinową ☐ zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) kwasów ☐ zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) w formie stopniowej dla H₂S, H₂CO₃ ☐ określa kwasowy odczyn roztworu na podstawie znajomości jonów obecnych w badanym roztworze 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ zapisuje wzór strukturalny kwasu nieorganicznego o podanym wzorze sumarycznym ☐ nazywa dowolny kwas tlenowy (określenie wartościowości pierwiastków chemicznych, uwzględnienie ich w nazwie) ☐ projektuje i przeprowadza doświadczenia, w których wyniku można otrzymać kwasy ☐ identyfikuje kwasy na podstawie podanych informacji ☐ odczytuje równania reakcji chemicznych ☐ rozwiązuje zadania obliczeniowe o wyższym stopniu trudności ☐ proponuje sposoby ograniczenia powstawania kwaśnych opadów ☐ wyjaśnia pojęcie <i>skala pH</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ wymienia przykłady innych wskaźników i określa ich zachowanie w roztworach o różnych odczynach ☐ opisuje wpływ pH na glebę i uprawy, wyjaśnia przyczyny stosowania poszczególnych nawozów ☐ omawia przemysłową metodę otrzymywania kwasu azotowego(V) ☐ definiuje pojęcie stopień dysocjacji ☐ dzieli elektrolity ze względu na stopień dysocjacji

<ul style="list-style-type: none"> ☐ opisuje podstawowe zastosowania kwasów: chlorowodorowego, azotowego(V) i siarkowego(VI) ☐ wyjaśnia, na czym polega dysocjacja jonowa (elektrolityczna) kwasów ☐ definiuje pojęcia: <i>jon, kation</i> i <i>anion</i> ☐ zapisuje równania reakcji dysocjacji jonowej kwasów (proste przykłady) ☐ wymienia rodzaje odczynu roztworu ☐ wymienia poznane wskaźniki ☐ określa zakres pH i barwy wskaźników dla poszczególnych odczynów ☐ rozdziela doświadczalnie odczyny roztworów za pomocą wskaźników ☐ wyjaśnia pojęcie <i>kwaśne opady</i> ☐ oblicza masy cząsteczkowe HCl i H₂S 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia, jak powstają kwaśne opady ☐ podaje przykłady skutków kwaśnych opadów ☐ oblicza masy cząsteczkowe kwasów ☐ oblicza zawartość procentową pierwiastków chemicznych w cząsteczkach kwasów 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wnioski) ☐ podaje przyczyny odczynu roztworów: kwasowego, zasadowego, obojętnego ☐ interpretuje wartość pH w ujęciu jakościowym (odczyny: kwasowy, zasadowy, obojętny) ☐ opisuje zastosowania wskaźników ☐ planuje doświadczenie, które pozwala zbadać pH produktów występujących w życiu codziennym ☐ rozwiązuje zadania obliczeniowe o wyższym stopniu trudności ☐ analizuje proces powstawania i skutki kwaśnych opadów ☐ proponuje niektóre sposoby ograniczenia powstawania kwaśnych opadów 		
--	--	--	--	--

II. Sole

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	Ocena celująca [1+2+3+4+5]
----------------------------	------------------------------	----------------------------	---------------------------------------	-------------------------------

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ opisuje budowę soli ☐ tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli (np. chlorków, siarczków) ☐ wskazuje metal i resztę kwasową w wzorze soli ☐ tworzy nazwy soli na podstawie wzorów sumarycznych (proste przykłady) ☐ tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli na podstawie ich nazw (np. wzory soli kwasów: chlorowodorowego, siarkowodorowego i metali, np. sodu, potasu i wapnia) ☐ wskazuje wzory soli wśród wzorów różnych związków chemicznych ☐ definiuje pojęcie <i>dysocjacja jonowa (elektrolityczna) soli</i> ☐ dzieli sole ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie ☐ ustala rozpuszczalność soli w wodzie na podstawie tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie ☐ zapisuje równania reakcji dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) soli rozpuszczalnych w wodzie (proste przykłady) ☐ podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji jonowej soli (proste przykłady) ☐ opisuje sposób otrzymywania soli trzema podstawowymi metodami (kwas + zasada, metal + kwas, tlenek metalu + kwas) ☐ zapisuje cząsteczkowo równania reakcji otrzymywania soli (proste przykłady) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ wymienia cztery najważniejsze sposoby otrzymywania soli ☐ podaje nazwy i wzory soli (typowe przykłady) ☐ zapisuje równania reakcji zobojętniania w formach: cząsteczkowej, jonowej oraz jonowej skróconej ☐ podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji jonowej soli ☐ odczytuje równania reakcji otrzymywania soli (proste przykłady) ☐ korzysta z tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie ☐ zapisuje równania reakcji otrzymywania soli (reakcja strąceniowa) w formach cząsteczkowej i jonowej (proste przykłady) ☐ zapisuje i odczytuje wybrane równania reakcji dysocjacji jonowej soli ☐ dzieli metale ze względu na ich aktywność chemiczną (szereg aktywności metali) ☐ opisuje sposoby zachowania się metali w reakcji z kwasami (np. miedź i magnez w reakcji z kwasem chlorowodorowym) ☐ zapisuje obserwacje z doświadczeń przeprowadzanych na lekcji – wymienia zastosowania najważniejszych soli 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ tworzy i zapisuje nazwy i wzory soli: chlorków, siarczków, azotanów(V), siarczanów(IV), siarczanów(VI), węglanów, fosforanów(V) (ortofosforanów(V)) ☐ zapisuje i odczytuje równania dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) soli ☐ otrzymuje sole doświadczalnie ☐ wyjaśnia przebieg reakcji zobojętniania i reakcji strąceniowej ☐ zapisuje równania reakcji otrzymywania soli ☐ ustala, korzystając z szeregu aktywności metali, które metale reagują z kwasami według schematu: metal + kwas ☐ sól + wodór ☐ projektuje i przeprowadza reakcję zobojętniania (HCl + NaOH) ☐ swobodnie posługuje się tabelą rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie ☐ projektuje doświadczenia pozwalające otrzymać substancje trudno rozpuszczalne i praktycznie nierozpuszczalne (sole i wodorotlenki) w reakcjach strąceniowych ☐ zapisuje odpowiednie równania reakcji w formie cząsteczkowej i jonowej (reakcje otrzymywania substancji trudno rozpuszczalnych i praktycznie nierozpuszczalnych w reakcjach strąceniowych) ☐ podaje przykłady soli występujących w przyrodzie ☐ wymienia zastosowania soli 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ wymienia metody otrzymywania soli ☐ przewiduje, czy zajdzie dana reakcja chemiczna (poznane metody, tabela rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie, szereg aktywności metali) ☐ zapisuje i odczytuje równania reakcji otrzymywania dowolnej soli ☐ wyjaśnia, jakie zmiany zaszły w odczynie roztworów poddanych reakcji zobojętniania ☐ proponuje reakcję tworzenia soli trudno rozpuszczalnej i praktycznie nierozpuszczalnej ☐ przewiduje wynik reakcji strąceniowej ☐ identyfikuje sole na podstawie podanych informacji ☐ podaje zastosowania reakcji strąceniowych ☐ projektuje i przeprowadza doświadczenia dotyczące otrzymywania soli ☐ przewiduje efekty zaprojektowanych doświadczeń dotyczących otrzymywania soli (różne metody) ☐ opisuje zaprojektowane doświadczenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia pojęcie hydrat, wymienia przykłady hydratów, ich występowania i zastosowania ☐ wyjaśnia pojęcie hydroliza, zapisuje równania reakcji hydrolizy i wyjaśnia jej przebieg ☐ wyjaśnia pojęcia: sól podwójna, sól potrójna, wodorosole i hydroksosole; podaje przykłady tych soli
--	---	---	---	---

☐ definiuje pojęcia <i>reakcja zobojętniania</i> i <i>reakcja strąceniowa</i> ☐ odróżnia zapis cząsteczkowy od zapisu jonowego równania reakcji chemicznej ☐ określa związek ładunku jonu z wartościowością metalu i reszty kwasowej ☐ podaje przykłady zastosowań najważniejszych soli		☐ opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wnioski)		
---	--	--	--	--

Wymagania na ocenę roczną z CHEMII dla klasy ósmej.

III. Związki węgla z wodorem

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	Ocena celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia pojęcie <i>związki organiczne</i> ☐ podaje przykłady związków chemicznych zawierających węgiel ☐ wymienia naturalne źródła węglowodorów ☐ wymienia nazwy produktów destylacji ropy naftowej i podaje przykłady ich zastosowania ☐ stosuje zasady bhp w pracy z gazem ziemnym oraz produktami przeróbki ropy naftowej ☐ definiuje pojęcie <i>węglowodory</i> ☐ definiuje pojęcie <i>szereg homologiczny</i> ☐ definiuje pojęcia: <i>węglowodory nasycone, węglowodory nienasycone, alkany, alkeny, alkiny</i> ☐ zalicza alkany do węglowodorów nasyconych, a alkeny i alkiny – do nienasyconych ☐ zapisuje wzory sumaryczne: alkanów, alkenów i alkinów o podanej liczbie atomów węgla ☐ rysuje wzory strukturalne i półstrukturalne (grupowe): alkanów, alkenów i alkinów o łańcuchach prostych (do pięciu atomów węgla w cząsteczce) ☐ podaje nazwy systematyczne alkanów (do pięciu atomów węgla w cząsteczce) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia pojęcie <i>szereg homologiczny</i> ☐ tworzy nazwy alkenów i alkinów na podstawie nazw odpowiednich alkanów ☐ zapisuje wzory: sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne (grupowe); podaje nazwy: alkanów, alkenów i alkinów ☐ buduje model cząsteczki: metanu, etenu, etynu ☐ wyjaśnia różnicę między spalaniem całkowitym a spalaniem niecałkowitym ☐ opisuje właściwości fizyczne i chemiczne (spalanie) alkanów (metanu, etanu) oraz etenu i etynu ☐ zapisuje i odczytuje równania reakcji spalania metanu, etanu, przy dużym i małym dostępie tlenu ☐ pisze równania reakcji spalania etenu i etynu ☐ porównuje budowę etenu i etynu ☐ wyjaśnia, na czym polegają reakcje przyłączenia i polimeryzacji ☐ opisuje właściwości i niektóre zastosowania polietylenu ☐ wyjaśnia, jak można doświadczalnie odróżnić węglowodory nasycone od węglowodorów nienasyconych, np. metan od etenu czy etynu ☐ wyjaśnia, od czego zależą właściwości węglowodorów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ tworzy wzory ogólne alkanów, alkenów, alkinów (na podstawie wzorów kolejnych związków chemicznych w danym szeregu homologicznym) ☐ proponuje sposób doświadczalnego wykrycia produktów spalania węglowodorów ☐ zapisuje równania reakcji spalania alkanów przy dużym i małym dostępie tlenu ☐ zapisuje równania reakcji spalania alkenów i alkinów ☐ zapisuje równania reakcji otrzymywania etynu ☐ odczytuje podane równania reakcji chemicznej ☐ zapisuje równania reakcji etenu i etynu z bromem, polimeryzacji etenu ☐ opisuje rolę katalizatora w reakcji chemicznej ☐ wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a właściwościami fizycznymi alkanów (np. stanem skupienia, lotnością, palnością, gęstością, temperaturą topnienia i wrzenia) ☐ wyjaśnia, co jest przyczyną większej reaktywności węglowodorów nienasyconych w porównaniu z węglowodorami nasyconymi ☐ opisuje właściwości i zastosowania polietylenu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ analizuje właściwości węglowodorów ☐ porównuje właściwości węglowodorów nasyconych i węglowodorów nienasyconych ☐ wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a właściwościami fizycznymi alkanów ☐ opisuje wpływ wiązania wielokrotnego w cząsteczce węglowodoru na jego reaktywność ☐ zapisuje równania reakcji przyłączenia (np. bromowodoru, wodoru, chloru) do węglowodorów zawierających wiązanie wielokrotne ☐ projektuje doświadczenia chemiczne dotyczące węglowodorów ☐ projektuje i przeprowadza doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie węglowodorów nasyconych od węglowodorów nienasyconych ☐ stosuje zdobytą wiedzę do rozwiązywania zadań obliczeniowych o wysokim stopniu trudności 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ opisuje przebieg suchej destylacji węgla kamiennego ☐ wyjaśnia pojęcia: <i>izomeria, izomery</i> ☐ wyjaśnia pojęcie <i>węglowodory aromatyczne</i> ☐ podaje przykłady tworzyw sztucznych, tworzyw syntetycznych ☐ podaje właściwości i zastosowania wybranych tworzyw sztucznych ☐ wymienia przykładowe oznaczenia opakowań wykonanych z tworzyw sztucznych

<p>☐ podaje wzory ogólne: alkanów, alkenów i alkinów</p> <p>☐ podaje zasady tworzenia nazw</p>	<p>☐ wykonuje proste obliczenia dotyczące węglowodorów</p>	<p>☐ projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie węglowodorów</p>	<p>☐ analizuje węglowodorów w codziennym znaczeniu w życiu</p>	
---	---	--	---	--

<p>alkenów i alkinów</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ przyporządkowuje dany węglowódor do odpowiedniego szeregu homologicznego ☐ opisuje budowę i występowanie metanu ☐ opisuje właściwości fizyczne i chemiczne metanu, etanu ☐ wyjaśnia, na czym polegają spalanie całkowite i spalanie niecałkowite ☐ zapisuje równania reakcji spalania całkowitego i spalania niecałkowitego metanu, etanu ☐ podaje wzory sumaryczne i strukturalne etenu i etynu ☐ opisuje najważniejsze właściwości etenu i etynu ☐ definiuje pojęcia: <i>polimeryzacja</i>, <i>monomer</i> i <i>polimer</i> ☐ opisuje najważniejsze zastosowania metanu, etenu i etynu ☐ opisuje wpływ węglowodorów nasyconych i węglowodorów nienasyconych na wodę bromową (lub rozcieńczony roztwór manganianu(VII) potasu) 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje obserwacje do wykonywanych na lekcji doświadczeń 	<p>nasyconych od węglowodorów nienasyconych</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ opisuje przeprowadzane doświadczenia chemiczne ☐ wykonuje obliczenia związane z węglowodorami ☐ wyszukuje informacje na temat zastosowań alkanów, etenu i etynu; wymienia je ☐ zapisuje równanie reakcji polimeryzacji etenu 		
--	--	--	--	--

IV. Pochodne węglowodorów

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	Ocena celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]
-----------------------------------	----------------------------------	-----------------------------------	---	--

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ dowodzi, że alkohole, kwasy karboksylowe, estry i aminokwasy są pochodnymi węglowodorów ☐ opisuje budowę pochodnych węglowodorów (grupa węglowodorowa + grupa funkcyjna) ☐ wymienia pierwiastki chemiczne wchodzące w skład pochodnych węglowodorów ☐ zalicza daną substancję organiczną do odpowiedniej grupy związków chemicznych ☐ wyjaśnia, co to jest grupa funkcyjna ☐ zaznacza grupy funkcyjne w alkoholach, kwasach karboksylowych, estrach, aminokwasach; podaje ich nazwy ☐ zapisuje wzory ogólne alkoholi, kwasów karboksylowych i estrów ☐ dzieli alkohole na monohydroksylowe i polihydroksylowe ☐ zapisuje wzory sumaryczne i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe), strukturalne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do trzech atomów węgla w cząsteczce ☐ wyjaśnia, co to są nazwy zwyczajowe i nazwy systematyczne ☐ tworzy nazwy systematyczne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do trzech atomów węgla w cząsteczce, podaje zwyczajowe (metanolu, etanolu) ☐ rysuje wzory półstrukturalne (grupowe), strukturalne kwasów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ zapisuje nazwy i wzory omawianych grup funkcyjnych ☐ wyjaśnia, co to są alkohole polihydroksylowe ☐ zapisuje wzory i podaje nazwy alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych (zawierających do pięciu atomów węgla w cząsteczce) ☐ zapisuje wzory sumaryczny i półstrukturalny (grupowy) propano-1,2,3-triolu (glicerolu) ☐ uzasadnia stwierdzenie, że alkohole i kwasy karboksylowe tworzą szeregi homologiczne ☐ podaje odczyn roztworu alkoholu ☐ opisuje fermentację alkoholową ☐ zapisuje równania reakcji spalania etanolu ☐ podaje przykłady kwasów organicznych występujących w przyrodzie (np. kwasy: mrówkowy, szczawiowy, cytrynowy) i wymienia ich zastosowania ☐ tworzy nazwy prostych kwasów karboksylowych (do pięciu atomów węgla w cząsteczce) i zapisuje ich wzory sumaryczne i strukturalne ☐ podaje właściwości kwasów metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego) ☐ bada wybrane właściwości fizyczne kwasu etanowego (octowego) ☐ opisuje dysocjację jonową kwasów karboksylowych ☐ bada odczyn wodnego roztworu kwasu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia, dlaczego alkohol etylowy ma odczyn obojętny ☐ wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwę systematyczną glicerolu ☐ zapisuje równania reakcji spalania alkoholi ☐ podaje nazwy zwyczajowe i systematyczne alkoholi i kwasów karboksylowych ☐ wyjaśnia, dlaczego niektóre wyższe kwasy karboksylowe nazywa się kwasami tłuszczowymi ☐ porównuje właściwości kwasów organicznych i nieorganicznych ☐ bada i opisuje wybrane właściwości fizyczne i chemiczne kwasu etanowego (octowego) ☐ porównuje właściwości kwasów karboksylowych ☐ opisuje proces fermentacji octowej ☐ dzieli kwasy karboksylowe ☐ zapisuje równania reakcji chemicznych kwasów karboksylowych ☐ podaje nazwy soli kwasów organicznych ☐ określa miejsce występowania wiązania podwójnego w cząsteczce kwasu oleinowego ☐ podaje nazwy i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) długłańcuchowych kwasów monokarboksylowych (kwasów tłuszczowych) nasyconych (palmitynowego, stearynowego) i nienasyconego (oleinowego) ☐ projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie kwasu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ proponuje doświadczenie chemiczne do podanego tematu z działu <i>Pochodne węglowodorów</i> ☐ opisuje doświadczenia chemiczne (schemat, obserwacje, wnioski) ☐ przeprowadza doświadczenia chemiczne do działu <i>Pochodne węglowodorów</i> ☐ zapisuje wzory podanych alkoholi i kwasów karboksylowych ☐ zapisuje równania reakcji chemicznych alkoholi, kwasów karboksylowych o wyższym stopniu trudności (np. więcej niż pięć atomów węgla w cząsteczce) ☐ wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia i reaktywnością alkoholi oraz kwasów karboksylowych ☐ zapisuje równania reakcji otrzymywania estru o podanej nazwie lub podanym wzorze ☐ planuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające otrzymać ester o podanej nazwie ☐ opisuje właściwości estrów w aspekcie ich zastosowań ☐ przewiduje produkty reakcji chemicznej ☐ identyfikuje poznane substancje ☐ omawia szczegółowo przebieg reakcji estryfikacji ☐ omawia różnicę między reakcją estryfikacji a reakcją zobojętniania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ opisuje właściwości i zastosowania wybranych alkoholi (inne niż na lekcji) ☐ opisuje właściwości i zastosowania wybranych kwasów karboksylowych (inne niż na lekcji) ☐ zapisuje równania reakcji chemicznych zachodzących w twardej wodzie po dodaniu mydła sodowego ☐ wyjaśnia pojęcie <i>hydroksykwasu</i> ☐ wyjaśnia, czym są aminy; omawia ich przykłady; podaje ich wzory; opisuje właściwości, występowanie i zastosowania ☐ wymienia zastosowania aminokwasów ☐ wyjaśnia, co to jest hydroliza estru ☐ zapisuje równania reakcji hydrolizy estru o podanej nazwie lub podanym wzorze
--	--	--	--	---

<p>monokarboksylowych o łańcuchach prostych zawierających do dwóch atomów węgla w cząsteczce; podaje ich nazwy systematyczne i zwyczajowe (kwasu metanowego i kwasu etanowego)</p> <p>☐ zaznacza resztę kwasową we wzorze kwasu karboksylowego</p> <p>☐ opisuje najważniejsze właściwości metanolu, etanolu i glicerolu oraz kwasów etanowego i metanowego</p> <p>☐ bada właściwości fizyczne glicerolu</p> <p>☐ zapisuje równanie reakcji spalania metanolu</p> <p>☐ opisuje podstawowe zastosowania etanolu i kwasu etanowego</p> <p>☐ dzieli kwasy karboksylowe na nasycone i nienasycone</p> <p>☐ wymienia najważniejsze kwasy tłuszczowe</p> <p>☐ opisuje najważniejsze właściwości długłańcuchowych kwasów karboksylowych (stearynowego i oleinowego)</p> <p>☐ definiuje pojęcie <i>mydła</i></p> <p>☐ wymienia związki chemiczne, które są substratami reakcji estryfikacji</p> <p>☐ definiuje pojęcie <i>estry</i></p> <p>☐ wymienia przykłady występowania estrów w przyrodzie</p> <p>☐ opisuje zagrożenia związane z alkoholami (metanol, etanol)</p> <p>☐ wśród poznanych substancji wskazuje te, które mają szkodliwy wpływ na organizm</p> <p>☐ omawia budowę i właściwości aminokwasów (na przykładzie glicyny)</p> <p>☐ podaje przykłady występowania aminokwasów</p>	<p>etanowego (octowego)</p> <p>☐ zapisuje równania reakcji spalania i reakcji dysocjacji jonowej kwasów metanowego i etanowego</p> <p>☐ zapisuje równania reakcji kwasów metanowego i etanowego z metalami, tlenkami metali i wodorotlenkami</p> <p>☐ podaje nazwy soli pochodzących od kwasów metanowego i etanowego</p> <p>☐ podaje nazwy długłańcuchowych kwasów monokarboksylowych (przykłady)</p> <p>☐ zapisuje wzory sumaryczne kwasów: palmitynowego, stearynowego i oleinowego</p> <p>☐ wyjaśnia, jak można doświadczalnie udowodnić, że dany kwas karboksylowy jest kwasem nienasyconym</p> <p>☐ podaje przykłady estrów</p> <p>☐ wyjaśnia, na czym polega reakcja estryfikacji</p> <p>☐ tworzy nazwy estrów pochodzących od podanych nazw kwasów i alkoholi (proste przykłady)</p> <p>☐ opisuje sposób otrzymywania wskazanego estru (np. octanu etylu)</p> <p>☐ zapisuje równania reakcji otrzymywania estru (proste przykłady, np. octanu metylu)</p> <p>☐ wymienia właściwości fizyczne octanu etylu</p> <p>☐ opisuje negatywne skutki działania etanolu na organizm</p> <p>☐ bada właściwości fizyczne omawianych związków</p> <p>☐ zapisuje obserwacje z wykonywanych doświadczeń chemicznych</p>	<p>oleinowego od kwasów palmitynowego lub stearynowego</p> <p>☐ zapisuje równania reakcji chemicznych prostych kwasów karboksylowych z alkoholami monohydroksylowymi</p> <p>☐ zapisuje równania reakcji otrzymywania podanych estrów</p> <p>☐ tworzy wzory estrów na podstawie nazw kwasów i alkoholi</p> <p>☐ tworzy nazwy systematyczne i zwyczajowe estrów na podstawie nazw odpowiednich kwasów karboksylowych i alkoholi</p> <p>☐ zapisuje wzór poznanego aminokwasu</p> <p>☐ opisuje budowę oraz wybrane właściwości fizyczne i chemiczne aminokwasów na przykładzie kwasu aminooctowego (glicyny)</p> <p>☐ opisuje właściwości omawianych związków chemicznych</p> <p>☐ wymienia zastosowania: metanolu, etanolu, glicerolu, kwasu metanowego, kwasu octowego</p> <p>☐ bada niektóre właściwości fizyczne i chemiczne omawianych związków</p> <p>☐ opisuje przeprowadzone doświadczenia chemiczne</p>	<p>☐ zapisuje równania reakcji chemicznych w formach: cząsteczkowej, jonowej i skróconej jonowej</p> <p>☐ analizuje konsekwencje istnienia dwóch grup funkcyjnych w cząsteczce aminokwasu</p> <p>☐ zapisuje równanie kondensacji dwóch cząsteczek glicyny</p> <p>☐ opisuje mechanizm powstawania wiązania peptydowego</p> <p>☐ rozwiązuje zadania dotyczące pochodnych węglowodorów (o dużym stopniu trudności)</p>	
--	--	---	---	--

☐ wymienia najważniejsze zastosowania poznanych związków chemicznych (np. etanol, kwas etanowy, kwas stearynowy)				
---	--	--	--	--

V. Substancje o znaczeniu biologicznym

Ocena dopuszczająca [1]	Ocena dostateczna [1 + 2]	Ocena dobra [1 + 2 + 3]	Ocena bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	Ocena celująca [1 + 2 + 3 + 4 + 5]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ wymienia główne pierwiastki chemiczne wchodzące w skład organizmu ☐ wymienia podstawowe składniki żywności i miejsca ich występowania ☐ wymienia pierwiastki chemiczne, których atomy wchodzą w skład cząsteczek: tłuszczów, cukrów (węglowodanów) i białek ☐ dzieli tłuszcze ze względu na: pochodzenie i stan skupienia ☐ zalicza tłuszcze do estrów ☐ wymienia rodzaje białek ☐ dzieli cukry (sacharydy) na cukry proste i cukry złożone ☐ definiuje białka jako związki chemiczne powstające z aminokwasów ☐ wymienia przykłady: tłuszczów, sacharydów i białek ☐ wyjaśnia, co to są węglowodany ☐ wymienia przykłady występowania celulozy i skrobi w przyrodzie ☐ podaje wzory sumaryczne: glukozy i fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy ☐ wymienia zastosowania poznanych cukrów ☐ wymienia najważniejsze właściwości omawianych związków chemicznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia rolę składników odżywczych w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu ☐ opisuje budowę cząsteczki tłuszczu jako estru glicerolu i kwasów tłuszczowych ☐ opisuje wybrane właściwości fizyczne tłuszczów ☐ opisuje wpływ oleju roślinnego na wodę bromową ☐ wyjaśnia, jak można doświadczalnie odróżnić tłuszcze nienasycone od tłuszczów nasyconych ☐ opisuje właściwości białek ☐ wymienia czynniki powodujące koagulację białek ☐ opisuje właściwości fizyczne: glukozy, fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy ☐ bada właściwości fizyczne wybranych związków chemicznych (glukozy, fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy) <ul style="list-style-type: none"> ☐ zapisuje równanie reakcji sacharozy z wodą za pomocą wzorów sumarycznych ☐ opisuje przebieg reakcji chemicznej skrobi z wodą ☐ wykrywa obecność skrobi i białka w produktach spożywczych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje wzór ogólny tłuszczów ☐ omawia różnice w budowie tłuszczów stałych i tłuszczów ciekłych ☐ wyjaśnia, dlaczego olej roślinny odbarwia wodę bromową ☐ definiuje białka jako związki chemiczne powstające w wyniku kondensacji aminokwasów ☐ definiuje pojęcia: <i>peptydy, peptyzacja, wysalanie białek</i> ☐ opisuje różnice w przebiegu denaturacji i koagulacji białek ☐ wyjaśnia, co to znaczy, że sacharoza jest disacharydem ☐ wymienia różnice we właściwościach fizycznych skrobi i celulozy ☐ zapisuje poznane równania reakcji sacharydów z wodą ☐ definiuje pojęcie <i>wiązanie peptydowe</i> ☐ projektuje i przeprowadza doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie tłuszczu nienasyconego od tłuszczu nasyconego ☐ projektuje doświadczenia chemiczne umożliwiające wykrycie białka za pomocą stężonego roztworu kwasu azotowego(V) ☐ planuje doświadczenia chemiczne umożliwiające badanie właściwości omawianych związków chemicznych ☐ opisuje przeprowadzone doświadczenia chemiczne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje wzór tristéarynianu glicerolu ☐ projektuje i przeprowadza doświadczenia chemiczne umożliwiające wykrycie białka ☐ wyjaśnia, na czym polega wysalanie białek ☐ wyjaśnia, dlaczego skrobia i celuloza są polisacharydami ☐ wyjaśnia, co to są dekstryny ☐ omawia przebieg reakcji chemicznej skrobi z wodą ☐ planuje i przeprowadza doświadczenie chemiczne weryfikujące postawioną hipotezę ☐ identyfikuje poznane substancje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ bada skład pierwiastkowy białek ☐ udowadnia doświadczalnie, że glukoza ma właściwości redukujące ☐ przeprowadza próbę Trommera i próbę Tollensa ☐ wyjaśnia, na czym polega próba akroleinowa ☐ projektuje doświadczenie umożliwiające odróżnienie tłuszczu od substancji tłustej (próba akroleinowa) ☐ opisuje proces utwardzania tłuszczów ☐ opisuje hydrolizę tłuszczów, zapisuje równanie dla podanego tłuszczu ☐ wyjaśnia, na czym polega efekt Tyndalla

<p>☐ definiuje pojęcia: <i>denaturacja</i>, <i>koagulacja</i>, <i>żel</i>, <i>zól</i></p> <p>☐ wymienia czynniki powodujące</p>		<p>☐ opisuje znaczenie i zastosowania skrobi, celulozy i innych poznanych związków chemicznych</p>		
---	--	--	--	--

<p>denaturację białek</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje reakcje charakterystyczne białek i skrobi ☐ opisuje znaczenie: wody, tłuszczów, białek, sacharydów, witamin i mikroelementów dla organizmu ☐ wyjaśnia, co to są związki wielkocząsteczkowe; wymienia ich przykłady ☐ wymienia funkcje podstawowych składników odżywczych				
--	--	--	--	--